todėl ateityje būtina atlikti archeologinius tyrimus netyrinėtose vietose, taip pat žvalgytame plote, žemiau tirto žemės lygio. Dvarvietės teritorija nuošalioje vietoje, todėl tolesnė jos vertybių apsauga sudėtinga.

The vicinity of the 'treasury' building at the Skaruliai Manor site

In 2012, the grounds of the Skaruliai Manor site (Jonava District, Central Lithuania) were surveyed around a 17th-century building known as the 'treasury' building. The wall of a 13.18 x 7.93 m building was unearthed during the survey (Fig. 1).

Rėda Nemickienė,
Algimantas Merkevičius

Vilkyškių dvarvietė

Vilkyškiai pirmą kartą paminėti istoriniuose šaltiniuose 1541 m. Dvaro užuomazga buvo 1628 m. Vilkyškių kaime įsteigta smuklė. Iki XIX a. pradžios dvaro savininkai keitėsi ne kartą. Nuo 1801 m. prasidėjo stabilesnis dvaro gyvavimo etapas, kai jo šeimininkais tapo Dreslerių giminė. 1836 m. Vilkyškiai atiteko Aleksandrui Dresleriui, kuris ir pastatė dvaro rūmus bei didelę arklidę. Išlikusi dvaro sodyba susiformavo XIX–XX a. pradžioje. Tarybiniu laikotarpiu kai kurių dvaro pastatų vaizdas pakito. Pasikeitė ir buvusių dvaro arklidžių autentiškas vaizdas. Raudonų plytų mūro vieno aukšto arklidžių pastato langų ir vartų angos buvo užmūrytos, likviduotas ertikis – pažemintas pastatas, nugriautas virš V frontono buvęs ažūrinis bokštelis su varpu (Purvinas M., Vilkyškių dvaro raidos bruožai, *Rambynas,* 2012 rugsėjis, nr. 1 (5), p. 29–31). 2005 m. Vilkyškių dvaro sodyba įrašyta į NKVR. Iki 2011 m. jokie archeologiniai tyrinėjimai čia nebuvo vykdyti. 2011 m. Vilkyškių dvaro sodybos teritorijoje tyrinėjo archeologas Marius Petkus (*ATL 2011 metais,* V., 2012, p. 332).

2012 m. rugsėjo mėnesio antroje pusėje Vilkyškių dvarvietėje (UK 667) vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai 157 m ilgio elektros kabelio trasos vietoje. Šių tyrinėjimų tikslas buvo patikrinti, ar jos vietoje yra archeologinės vertės turinčio kultūrinio sluoksnio ar radinių. Trasa suprojektuota į PR nuo kelio 141 Kaunas–Jurbarkas–Šilutė–Klaipėda. Ji prasideda prie dvaro ūkinio pastato, jau aukščiau minėtų buvusių arklidžių ŠR kampo. Toliau 96 m ilgio trasos ruožas eina tarp esamo asfaltuoto keliuko ir parko gyvatvorės seniūnijos pastato link (buvusių dvaro rūmų), kerta minėtąjį keliuką ir parku eina elektros pastotės link. Žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu ištirti 8 šurfai, iš viso ištirtas 23,65 m² dydžio plotas. Šurfuose 1–6 ir 8 archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio ar radinių neaptikta.

Šurfe 7 (2,8x2,25 m dydžio), kuris kastas 1,95 m į ŠR nuo buvusių dvaro arklidžių, aptikta

1 pav. Kolonos vaizdas iš PV. R. Nemickienės nuotr.
Fig. 1. View of the column, as seen from the SW

2 pav. Mūrinės sienos fragmentas iš ŠV. R. Nemickienės nuotr.

Fig. 2. A fragment of a masonry wall, as seen from the NW

3 pav. Akmenų grindinys iš PV. R. Nemickienės nuotr.

Fig. 3. Stone paving, as seen from the SW

raudonų plytų kolona (1 pav.). Ji buvo R–ŠR šurfo dalyje, 3,45 m į ŠR nuo buvusių dvaro arklidžių, apie 55 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus. Jos kampų koordinatės LKS–94 sistemoje: PV – X6110813,90, Y380665,13; ŠV – X6110814,33, Y380664,86; ŠR – X6110814,62, Y380665,31; PR – X6110814,23, Y380665,60. Kolona – 59 cm ilgio, 56 cm pločio, 1,52 m aukščio. Ją sudarė 17 eilių plytų. Plytos skirtingo dydžio, nevienodo išdegimo. Kai kurių paviršius su įraižėlėmis. Kolonos apačia sumūryta iš akmenų ir plytų. Ji preliminariai datuojama XIX a. Kadangi kolona yra apie 1,5 m nuo suprojektuotos trasos, visiškai atidengta tik viena – PV jos sienelė, kitos paliktos žemėje.

Šis šurfas iškastas iki 3,15 m gylio nuo dabartinio žemės paviršiaus. Viršuje fiksuotas apie 1,3 m storio griuvenų sluoksnis, kuriame aptikta įvairių plytgalių, stiklų, čerpių fragmentų (viena sveika), gyvulių kaulų ir panašių radinių. Šis kultūrinio sluoksnio horizontas preliminariai datuojamas XIX a. pabaiga – XX a. Žemiau esantis sluoksnis – tamsiai rudas, juosvas anglingas priesmėlis siekė iki 1,6 m storio. Jame rasta skaidraus žalsvo stiklo šukių, pasidengusių blizgia patina, geležinė kaltinė vinis, plytgalių, gyvulių kaulų. Šurfe aptikti radiniai preliminariai datuojami XIX a. Apie 3 m gylyje fiksuotas įžemis – šviesiai rudas–pilkšvas priemolis.

Spalio mėnesio pabaigoje papildomai buvo atlikti ir žvalgymai tarp šurfų 7 ir 8, 20 m ilgio, apie 1,5 m pločio atkarpoje (30 m^2). Jų metu per visą trasos plotį (1,5 m) fiksuota apie 90 cm pločio, iki 1,05 m aukščio raudonų plytų siena (pamatas) (2 pav.). Ji buvo apie 67 cm į PR nuo pastato, po 4–5 cm storio asfalto sluoksniu. Pakraščiuose plytos sumūrytos 8 eilėmis, centre ją sudarė 10 eilių. Plytos – apie 31x15x6 cm ir panašaus dydžio, mūrytos nesistemiškai – daugiausia šonais (ilgosiomis kraštinėmis). Sienos apačia sumūryta iš įvairaus dydžio akmenų. Apie 85 cm gylyje nuo žemės paviršiaus tarp akmenų centrinėje sienelės dalyje atsidengė metalinio vamzdžio galas. Sienos P pusėje, apie 8–9 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus fik-

suotas apie 2,7 m pločio akmeninio grindinio fragmentas, kuris kaip ir siena (pamatas) tęsėsi į abi puses nuo elektros kabelio trasos (3 pav.).

Šios abi struktūros preliminariai datuojamos XIX a. Mūrinė siena ir grindinys užfiksuoti nuotraukose bei plane. Nė viena struktūra nebuvo ardoma, kadangi elektros kabelio vamzdis nutiestas po jomis prastūmimo būdu.

Nors žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu Vilkyškių dvaro sodybos teritorijoje ryškesnio archeologinę vertę turinčio kultūrinio sluoksnio nerasta, tačiau aptiktos kelios senesnės statybos detalės turi kultūrinę ir istorinę reikšmę.

The Vilkyškiai Manor site

In 2012, a field evaluation (eight test pits, a total of 23.65 m^2) was conducted at the site of a 157 m long power cable trench at the Vilkyškiai Manor site (Pagėgiai Municipality, W Lithuania). In test pit 7 (2.8 x 2.25 m) two cultural layer horizons were recorded, the upper a 1.3 m thick late 19th–20th-century layer of rubble and the lower a 1.6 m thick, 19th-century cultural layer. This test pit contained a 1.52 m high, 59 x 56 cm red brick column (Fig. 1) preliminarily dated to the 19th century.

During the survey in a 20 m long, roughly 1.5 m wide segment (30 m^2) between test pits 7 and 8, a red brick wall (foundation) roughly 90 cm wide and up to 1.05 m high was recorded across the entire width (1.5 m) of the trench (Fig. 2). At a depth of roughly 8–9 cm from the current ground's surface, a roughly 2.7 m wide fragment of stone paving was found on the S side of the wall (Fig. 3). Both of these structures were also preliminarily dated to the 19th century. These were protected by using pipe jacking to lay the electric cable conduit.

Virginija Ostašenkovienė

Kuršėnų dvaro sodyba

Kuršėnų dvaro sodyba ir parkas yra Kuršėnų miestelio (Šiaulių r.) PV dalyje, Ventos kairiajame krante, Ventos gatvės PR pusėje. Teritorijos reljefas nelygus, kylantis nuo Ventos pakrantės P ir PV kryptimis. Dvaro sodybos teritorija užima 12,3 ha plotą. Dabar išlikę 6 dvaro pastatai: 1812 m. statyti mediniai dvaro rūmai, XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje statyta oficina, karvidė, arklidė ir 2 kumetynai. XIX a. įkurtas parkas.

Kuršėnų dvaras XV–XVI a. priklausė Lietuvos didiesiems kunigaikščiams, įėjo į Beržėnų valsčiaus sudėtį. 1564 m. Žygimantas Augustas jį leno teisėmis atidavė Polocko pilininkui Jurgiui Mykolui Despot-Zenovičiui, o 1621 m. Kuršėnai perleisti LDK paiždininkiui S. Pacui. 1581 m. dvaro inventoriuje Kuršėnų gyvenvietė jau vadinama miestu. Nuo 1631 m. amžiną teisę į dvarą gavo Gruževskių giminė, valdžiusi jį iki 1922 m. Pokariu dvaro rūmuose buvo įsikūrusi tarybinio ūkio kontora bei kitos įstaigos. Kuršėnų dvaras – vienintelis Lietuvoje leninis dvaras, kurio nuosavybės forma ir valdų dydis išliko beveik nepakitęs nuo 1564 iki 1922 m.

Archeologiniai tyrimai Kuršėnų dvaro sodybos teritorijoje pradėti vykdyti 1999 m. Tyrimų metu dvaro parke tirtuose plotuose aptiktas XIX a. kultūrinis sluoksnis ir viena XVI a. puodyninio koklio šukė (tyrinėjo A. Šapaitė) (*ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 389–390). 2010 m. žvalgomieji tyrimai atlikti rekonstruojamos Kuršėnų dvaro oficinos aplinkoje (tyrinėjo S. Ramoškienė), kur aptiktas permaišytas XX a. pradžios kultūrinis sluoksnis su pavieniais radiniais *(ATL 2010 metais*, V., 2011, p. 536). Oficinos aplinkoje archeologiniai žval-